

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 23. aprila 2015*

„Predhodno odločanje — Kmetijstvo — Uredba (ES) št. 1/2005 — Zaščita živali med prevozom — Dolga vožnja iz države članice v tretjo državo — Člen 14(1) — Preverjanja v zvezi z dnevnikom vožnje, ki jih mora pred dolgimi vožnjami opraviti pristojni organ v kraju odhoda — Uporaba te določbe glede dela vožnje, ki poteka zunaj ozemlja Unije — Uporaba pravil, določenih s to uredbo, za ta del vožnje“

V zadevi C-424/13,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Nemčija) z odločbo z dne 2. julija 2013, ki je prispela na Sodišče 25. julija 2013, v postopku

Zuchtvieh-Export GmbH

proti

Stadt Kempten,

ob udeležbi

Landesanwaltschaft Bayern,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi T. von Danwitz, predsednik senata, C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász in D. Šváby (poročevalec), sodniki,

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodni tajnik: I. Illéssy, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 10. julija 2014,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Zuchtvieh-Export GmbH C. Winterhoff in A. Wolowski, odvetnika,
- za Stadt Kempten N. Briechle, agentka,
- za Landesanwaltschaft Bayern R. Käß, agent,
- za litovsko vlado D. Kriauciūnas in V. Čepaitė, agenta,

* Jezik postopka: nemščina.

— za Evropsko komisijo F. Erlbacher, H. Kranenborg in B. Eggers, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 11. septembra 2014

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Uredbe Sveta (ES) št. 1/2005 z dne 22. decembra 2004 o zaščiti živali med prevozom in postopki, povezanimi z njim, in o spremembi Direktiv 64/432/EGS in 93/119/ES ter Uredbe (ES) 1255/97 (UL 2005, L 3, str. 1, in popravek v UL 2011, L 336, str. 86).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Zuchtvieh-Export GmbH (v nadaljevanju: Zuchtvieh-Export) in Stadt Kempten v zvezi z odločitvijo, ki jo je sprejelo zadevno mesto kot pristojni organ v kraju odhoda, da zavrne carinjenje pošiljke goveda, ki naj bi se prevažala po cesti med Kemptnom (Nemčija) in Andižanom (Uzbekistan).

Pravni okvir

- 3 V Uredbi št. 1/2005 so med drugim vsebovane te uvodne izjave:
 - „(1) Protokol o zaščiti in dobrem počutju živali, ki je priložen Pogodbi [ES], zahteva, da Skupnost in države članice v celoti upoštevajo zahteve po dobrem počutju živali pri oblikovanju in izvajanju kmetijske in prometne politike.
 - [...]
 - (5) Za dobro počutje živali je treba čim bolj omejiti dolge vožnje živali, tudi živali za zakol.
 - [...]
 - (11) Da bi zagotovili dosledno in učinkovito uporabo te uredbe v Skupnosti glede na njeno temeljno načelo, v skladu s katerim se živali ne smejo prevažati na način, pri katerem bi se lahko poškodovale ali trpele, je ustrezno predpisati podrobne določbe za obravnavanje posebnih potreb, ki izvirajo iz različnih načinov prevoza. Te podrobne določbe je treba razlagati in uporabljati v skladu s prej navedenim načelom ter jih pravočasno posodobiti, kadar se zdi, da predvsem glede na nova znanstvena mnenja ne zagotavljajo več skladnosti z zgornjim načelom za posebne vrste ali načine prevoza.
 - [...]“
- 4 Člen 1 Uredbe št. 1/2005, ki opredeljuje področje uporabe te uredbe, določa:
 - „1. Ta uredba se uporablja za prevoz živih vretenčarjev znotraj Skupnosti, vključno z namenskimi kontrolami, ki jih uslužbenci opravljajo na pošiljkah, ki prispejo na carinsko območje Skupnosti ali ga zapuščajo.
 - 2. Samo člena 3 in 27 se uporabljata za:
 - (a) prevoz živali, ki ga opravijo kmetje s kmetijskimi vozili ali lastnimi prevoznimi sredstvi, kadar je treba zaradi geografskih okoliščin opraviti prevoz zaradi sezonske selitve nekaterih vrst živali;

(b) prevoz lastnih živali, ki ga opravijo kmetje s svojimi prevoznimi sredstvi na razdalji manj kot 50 km od svojega kmetijskega gospodarstva.

[...]

5 Člen 2 te uredbe med drugim vsebuje te opredelitve:

„[...]

(d) ‚mejna kontrolna točka‘ je katera koli kontrolna točka, ki je določena in odobrena v skladu s členom 6 Direktive [Sveta z dne 15. julija 1991 o določitvi načel o organizaciji veterinarskih pregledov živali, ki vstopajo v Skupnost iz tretjih držav, in o spremembi direktiv 89/662/EGS, 90/425/EGS ter 90/675/EGS (91/496/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 12, str. 58)], za opravljanje veterinarskih pregledov živali, ki prihajajo iz tretjih držav, na meji ozemlja Skupnosti;

[...]

(f) ‚pristojni organ‘ je centralni organ države članice, ki je pristojen za izvajanje nadzora nad dobrim počutjem živali, ali kateri koli organ, na katerega se prenese to pristojnost;

[...]

(h) ‚kontrolne točke‘ so kontrolne točke iz Uredbe [Sveta] (ES) št. 1255/97 [z dne 25. junija 1997 o merilih Skupnosti za počivališča in o spremembi načrta poti iz Priloge k Direktivi 91/628/EGS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 21, str. 174)];

(i) ‚izhodna točka‘ je mejna kontrolna točka ali kateri koli kraj, ki ga določi država članica, kjer živali zapustijo carinsko območje Skupnosti;

(j) ‚vožnja‘ je celoten prevoz od kraja odhoda do namembnega kraja, vključno s kakršnim koli iztovarjanjem, nastanitvijo in natovarjanjem na vmesnih točkah med vožnjo;

[...]

(m) ‚dolga vožnja‘ je vožnja, ki traja več kot 8 ur in se začne, ko se s prevoznim sredstvom prva žival v pošiljki premakne;

[...]

(s) ‚namembni kraj‘ je kraj, kjer se žival iztovori s prevoznega sredstva in:

(i) je tam nastanjena vsaj 48 ur pred odhodom; ali

(ii) zaklana;

(t) ‚počivališče ali kraj pretovarjanja‘ je kateri koli kraj postanka med vožnjo, ki ni namembni kraj, vključno s kraji, kjer živali zamenjajo prevozno sredstvo, če se iztovorijo ali ne;

[...]

(w) ‚prevoz‘ je premeščanje živali, ki se opravi z enim ali več prevoznimi sredstvi, in vsi s tem povezani postopki, vključno z natovarjanjem, iztovarjanjem, pretovarjanjem in počitkom, dokler se živali ne iztovorijo v namembnem kraju;

[...]

6 Člen 3 Uredbe št. 1/2005, naslovljen „Splošni pogoji za prevoz živali“, določa:

„Nihče ne prevažajo živali ali povzročijo, da se živali prevažajo tako, da lahko dobijo poškodbe ali neupravičeno trpijo.

Poleg tega se izpolnijo naslednji pogoji:

- (a) predhodno se uredi vse potrebno, da je vožnja čim krajša in da se zadovoljijo potrebe živali med vožnjo;
- (b) živali so primerne za vožnjo;
- (c) prevozna sredstva so zasnovana, izdelana in vzdrževana ter se upravljajo tako, da se preprečijo poškodbe in trpljenje ter zagotovi varnost živali;

[...]

- (e) osebje, ki ravna z živalmi, je bodisi usposobljeno bodisi pristojno za ta namen in opravlja svoje naloge, ne da bi pri tem uporabljalo nasilne metode ali kakršne koli metode, ki lahko povzročijo nepotreben strah, poškodbe ali trpljenje;
- (f) prevoz do namembnega kraja se opravi čim prej, razmere za dobro počutje živali pa se redno preverjajo in ustrezno ohranjajo;
- (g) živalim se zagotovita dovolj velika talna površina in višina, ki ustrezata njihovi velikosti in načrtovani vožnji;
- (h) živalim se v primernih časovnih razmikih zagotovijo voda, krma in počitek, ki ustrezajo njihovi vrsti in velikosti, kar se tiče kakovosti in količine.“

7 Člen 5 Uredbe št. 1/2005, naslovljen „Obveznosti glede načrtovanja prevoza živali“, določa:

„[...]

3. Organizatorji pri vsaki vožnji zagotovijo:

- (a) da dobro počutje živali ni ogroženo zaradi neustreznega usklajevanja različnih delov vožnje; in da se upoštevajo vremenske razmere [...]

[...]

4. Pri dolgih vožnjah domačih kopitarjev, razen registriranih kopitarjev, ali domačega goveda, ovac, koz in prašičev [(v nadaljevanju: zadevne živali)] med državami članicami in s tretjimi državami prevozniki in organizatorji ravnajo v skladu z določbami o dnevniku vožnje, navedenimi v Prilogi II.“

8 Člen 6(3) in (4) te uredbe določa:

„3. Prevozniki prevažajo živali po tehničnih pravilih, določenih v Prilogi I.

4. Prevozniki zaupajo ravnanje z živalmi osebju, ki je opravilo usposabljanje glede ustreznih določb prilog I in II.“

9 Člen 8(2) Uredbe št. 1/2005 določa:

„Oskrbniki pregledajo vse živali, ki so prispele na tranzitni ali namembni kraj, in presodijo, ali živali so oziroma so bile na dolgi vožnji med državami članicami ali tretjimi državami. Če gre za dolge vožnje domačih kopitarjev, razen registriranih kopitarjev, in domačega goveda, ovac, koz in prašičev, oskrbniki ravnajo v skladu z določbami o dnevniku vožnje, navedenimi v Prilogi II.“

10 Člen 14 te uredbe je naslovljen „Preverjanja in drugi ukrepi v zvezi z dnevnikom vožnje, ki jih mora pred dolgimi vožnjami opraviti pristojni organ“. Njegov odstavek 1 določa:

„Pri dolgih vožnjah [zadevnih živali] med državami članicami in s tretjimi državami pristojni organ v kraju odhoda:

(a) opravi ustrezna preverjanja, da potrdi:

(i) da imajo prevozniki, navedeni v dnevniku vožnje, ustrezna veljavna dovoljenja za prevoznike, veljavna potrdila o odobritvi za prevozna sredstva za dolge vožnje ter veljavna potrdila o usposobljenosti za voznike in spremne osebe;

(ii) da je dnevnik vožnje, ki ga predloži organizator, stvaren in da je iz njega razvidna skladnost s to uredbo;

(b) kadar rezultat preverjanj, predvidenih v točki (a), ni zadovoljiv, mora organizator spremeniti dogovore za načrtovano dolgo vožnjo, tako da je ta v skladu s to uredbo;

(c) kadar je rezultat preverjanj, predvidenih v točki (a), zadovoljiv, ožigosa dnevnik vožnje;

(d) pristojnim organom v namembnem kraju, na izhodni točki ali na kontrolni točki prek sistema za izmenjavo informacij iz člena 20 Direktive [Sveta z dne 26. junija 1990 o veterinarskih in zootehničnih pregledih, ki se zaradi vzpostavitve notranjega trga izvajajo v trgovini znotraj Skupnosti z nekaterimi živimi živalmi in proizvodi (90/425/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 10, str. 138)] čim prej pošlje podatke o načrtovanih dolgih vožnjah, navedenih v dnevniku vožnje.“

11 Člen 15(2) navedene uredbe določa:

„Kadar gre za dolgo vožnjo, namenjeno prometu med državami članicami in s tretjimi državami, se pregledi na kraju odhoda za preverjanje primernosti za prevoz iz poglavja I Priloge I opravijo pred natovarjanjem živali, kot del preverjanja zdravstvenega stanja živali, določenega v ustrezni veterinarski zakonodaji Skupnosti, vendar v okvirih določenih s to zakonodajo.“

12 Člen 21 Uredbe št. 1/2005 se nanaša na „[p]regled[e] na izhodnih točkah in mejnih kontrolnih točkah“. Določa:

„1. [...] uradni veterinarji držav članic ob prihodu živali na izhodne točke ali mejne kontrolne točke preverijo, ali se živali prevažajo v skladu s to uredbo, in predvsem:

(a) ali so prevozniki predložili kopijo veljavnega dovoljenja [...];

(b) ali so vozniki cestnih vozil, ki prevažajo [zadevne živali] ali piščance, in spremne osebe predložili veljavno potrdilo o usposobljenosti [...];

(c) ali so živali sposobne nadaljevati vožnjo;

- (d) ali je prevozno sredstvo, v katerem bodo živali nadaljevale vožnjo, v skladu s poglavjem II in, kjer je to primerno, s poglavjem VI Priloge I;
- (e) ali so pri izvozu prevozniki predložili dokazilo, da je vožnja od kraja odhoda do prvega kraja iztovarjanja v državi, kjer je končni namembni kraj, v skladu s katerim koli od mednarodnih sporazumov, navedenih v Prilogi V, ki se uporablja v zadevni tretji državi;
- (f) ali so se [zadevne živali] prevažale na dolgi vožnji oziroma se še bodo.

2. V primeru dolgih voženj [zadevnih živali] uradni veterinarji na izhodnih točkah in mejnih kontrolnih točkah opravijo in evidentirajo preglede, navedene v oddelku 3 ‚Namembni kraj‘ dnevnika vožnje[, navedenega v Prilogi II]. Pristojni organ hrani evidence teh pregledov in pregleda, predvidenega v odstavku 1, vsaj tri leta od datuma, ko so bili opravljeni [...]

3. Kadar pristojni organ meni, da živali niso sposobne nadaljevati vožnje, se raztovorijo, napojijo, nahranijo in odpočijejo.“

13 Priloga I k Uredbi št. 1/2005 v poglavju V vsebuje pravila v zvezi s časovnimi razmiki med napajanjem in krmljenjem ter časi voženj in počitka. Na podlagi točk 1.4(d) in 1.5 tega poglavja je v zvezi z govedom določeno, da je treba med dolgimi cestnimi vožnjami po 14 urah vožnje živalim dati vsaj eno uro časa za počitek, kar je dovolj predvsem, da se napojijo in po potrebi nahranijo, nato se lahko prevažajo največ naslednjih 14 ur, zatem pa je treba živali iztovoriti, nakrmiti in napojiti ter morajo počivati vsaj 24 ur.

14 Priloga II k isti uredbi vsebuje določbe v zvezi z dnevnikom vožnje, katerega vodenje je prevoznikom in organizatorjem naloženo s členom 5(4) zadevne uredbe v primeru dolgih voženj med državami članicami ter iz tretje države ali vanjo. Ta dnevnik vključuje pet oddelkov, to je načrtovanje vožnje, kraj odhoda, namembni kraj, izjavo prevoznika – ki zadeva, prvič, dejanski opis poti, počivališča, točke pretovarjanja in izhodne točk, in drugič, poškodbe ali smrti živali med vožnjo – ter morebitna poročila o nepravilnostih. Ta priloga med drugim vključuje spodaj navedene določbe:

„[...]“

3. Organizator:

[...]

- (b) zagotovi, da pristojni organ v kraju odhoda vsaj dva delovna dneva pred časom odhoda prejme pravilno izpolnjeno in podpisano kopijo oddelka 1 dnevnika vožnje, razen oddelka namenjenega številki veterinarskega spričevala, na način, ki ga določi pristojni organ;
- (c) ravna po vseh navodilih, ki jih prejme od pristojnega organa v skladu s točko (a) člena 14(1);
- (d) zagotovi, da je dnevnik vožnje ožigosan, kot zahteva člen 14(1);
- (e) zagotovi, da dnevnik vožnje spremlja živali med vožnjo do namembne točke, ali v primeru izvoza v tretjo državo, vsaj do izhodne točke.

4. Oskrbniki v kraju odhoda in, kadar je namembni kraj na ozemlju Skupnosti, oskrbniki v namembnem kraju, izpolnijo in podpišejo ustrezne oddelke dnevnika vožnje. O kakršnih koli pomislekih glede skladnosti z določbami te uredbe čim prej obvestijo pristojni organ, pri čemer uporabijo vzorčni obrazec iz oddelka 5.

[...]

7. Če se živali izvozi v tretjo državo, prevozniki izročijo dnevnik vožnje uradnemu veterinarju na izhodni točki.

Pri izvozu živega goveda z nadomestili oddelek 3 dnevnika vožnje ni potreben, če kmetijska zakonodaja zahteva poročilo.

8. Prevoznik iz oddelka 3 dnevnika vožnje hrani:

(a) kopijo izpolnjenega dnevnika vožnje;

[...]

Dokumenti [...] so na voljo pristojnemu organu, ki je prevozniku izdal dovoljenje, in na zahtevo tudi pristojnemu organu v kraju odhoda v enem mesecu, potem ko so bili izpolnjeni; prevoznik jih hrani vsaj tri leta po datumu preverjanja.

Dokument iz točke (a) se vrne pristojnemu organu kraja odhoda v enem mesecu po koncu vožnje, razen če se uporabijo [navigacijski] sistemi iz člena 6[(9)]. [...]"

- 15 Dodatek k Prilogi II k Uredbi št. 1/2005 vsebuje vzorec posameznih oddelkov dnevnika vožnje. Prvi od teh oddelkov, naslovljen „Načrtovanje“, vsebuje vse razdelke, med njimi tiste, ki se nanašajo na celotno trajanje vožnje (razdelek 2), kraj, države, datum in uro odhoda (razdelki od 3.1 do 3.3), namembne kraje in države ter datum in uro prihoda (razdelki od 4.1 do 4.3), vrste in število živali (razdelka 5.1 in 5.2), skupno ocenjeno težo pošiljke in celoten prostor, predviden zanj (razdelka 5.4 in 5.5), seznam predvidenih počivališč, čas prihoda na njih in trajanje počitka (razdelki od 6.1 do 6.3) ter izjava organizatorja prevoza, da je v skladu z določbami Uredbe št. 1/2005 sprejel ustrezne ukrepe za zaščito dobrega počutja živali v času te vožnje.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 16 Družba Zuchtvieh-Export je najela dva tovornjaka za prevoz 62 glav goveda iz Kemptna v Andižan prek Poljske, Belorusije, Rusije in Kazahstana, kar pomeni 7000 km dolgo vožnjo. Zadevni prevoz naj bi potekal med 23. aprilom 2012 in 2. majem 2012. Za ta izvoz se ni zahtevalo izvozno nadomestilo.
- 17 V oddelku 1, razdelek 6, dnevnika vožnje, predloženega z zahtevkom za carinjenje, sta bila kot edini počivališči in kraja pretovarjanja za del vožnje, ki je potekal na ozemlju zadevnih tretjih držav, navedeni naselji Brest (Belorusija) in Karaganda (Kazahstan), pri čemer je bil v vsakem od navedenih naselij predviden 24-urni počitek, predvideno trajanje vožnje med njima pa je bilo 146 ur. Iz predložitvene odločbe izhaja, da so bili med zadevnima naseljema sicer predvideni počitki, med katerimi naj bi živali oskrbeli s hrano in vodo, ne bi pa jih iztovorili. Zadnji del vožnje med Karagando in Andižanom naj bi trajal še nadaljnjih 29 ur.
- 18 Stadt Kempten je z odločbo z dne 30. januarja 2012 zavrnil carinjenje pošiljke goveda in zahteval, naj se načrt vožnje spremeni tako, da bodo določbe Uredbe št. 1/2005 upoštevane tudi za del vožnje, ki naj bi potekal na ozemlju zadevnih tretjih držav, med Brestom in Andižanom, saj se – kot je razvidno iz podatkov o načrtovanju iz oddelka 1 zadevnega dnevnika vožnje – te določbe niso upoštevale.
- 19 Družba Zuchtvieh-Export je poleg predloga za izdajo začasne odredbe, s katerim ni uspela, zoper to odločbo vložila še tožbo, ki jo trenutno obravnava Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (bavarsko upravno sodišče, Nemčija) na pritožbeni stopnji. Družba Zuchtvieh-Export v okviru te tožbe med drugim predlaga, naj se ugotovi nezakonitost navedene odločbe in naj se Stadt Kempten naloži, da mora opraviti carinjenje zadevne pošiljke goveda.

- 20 Osrednje vprašanje, ki se postavlja v zadevi v glavni stvari, je, ali je treba v primeru dolge vožnje, ki se začne na ozemlju Unije, konča pa se zunaj tega ozemlja, Uredbo št. 1/2005 upoštevati tudi za del vožnje, ki poteka na ozemlju ene ali več tretjih držav. To vprašanje se v bistvu postavlja v povezavi z odobritvijo ali zavrnitvijo odobritve prevoza s strani pristojnega organa v kraju odhoda na podlagi podatkov o načrtovanju vožnje, povzetih v oddelku 1 dnevnika vožnje, predloženega temu organu v okviru pregleda, določenega v členu 14 Uredbe št. 1/2005.
- 21 Predložitveno sodišče meni, da vse določbe Uredbe št. 1/2005 potrjujejo stališče, da sme pristojni organ v kraju odhoda v takem primeru odobriti prevoz z ožigosanjem dnevnika vožnje le, če se izkaže, da so se določbe te uredbe spoštovale tudi zunaj ozemlja Unije. V zvezi s tem navaja člene 1, 3, 5 in 21(1)(e) navedene uredbe, sklicuje pa se predvsem na dodatek k Prilogi II k tej uredbi, ki vsebuje različne oddelke dnevnika vožnje, zlasti na njen oddelek 1, ki zadeva načrtovanje vožnje.
- 22 To sodišče trdi, prvič, da razdelki od 2 do 4 oddelka 1 (glede predvidenega celotnega trajanja, kraja in časa odhoda, namembnega kraja in časa prihoda) v povezavi z opredelitvijo pojma „vožnja“ iz člena 2(j) Uredbe št. 1/2005 nakazujejo, da je treba podatke predložiti za celotno vožnjo.
- 23 Drugič, navaja izjavo iz razdelka 7 navedenega oddelka 1, v skladu s katero je organizator „izvedel ustrezne ukrepe za zaščito dobrega počutja živali v času celotne vožnje v skladu z določbami Uredbe št. 1/2005“.
- 24 Navedeno sodišče prav tako poudarja, da mora prevoznik tudi v primeru izvoza – čeprav mora na podlagi točke 7 Priloge II Uredbe št. 1/2005 dnevnik vožnje izročiti uradnemu veterinarju na izhodni točki – na podlagi točke 8 te priloge kljub temu shraniti kopijo in jo poslati pristojnemu organu v kraju odhoda.
- 25 Če bi bilo treba sprejeti trditev, da je mogoče tak prevoz odobriti le, če je iz dnevnika vožnje razvidno, da se določbe Uredbe št. 1/2005 spoštujejo tudi za del vožnje, ki ga je treba opraviti zunaj ozemlja Unije, predložitveno sodišče meni, da ne zadošča, da organizator vožnje le izjavi, da se bodo spoštovali predpisi, veljavni v tretjih državah, in morebitni mednarodni predpisi, ki se uporabljajo v teh državah. Poleg tega bi moralo biti po njegovem to navedeno v dnevniku vožnje. To pa naj ne bi bilo tako v tem primeru, saj naj oddelek 1 zadevnega dnevnika vožnje iz postopka v glavni stvari ne bi vseboval nobenega stvarnega podatka v smislu člena 14(1)(a)(ii) Uredbe št. 1/2005, ker nikjer ni naveden kraj počitka med delom vožnje med Brestom in Karagando ter med zadnjemavedenim krajem in Andižanom, ki je končni namembni kraj. Poleg tega naj bi organ v kraju odhoda z ožigosanjem dnevnika vožnje potrdil, da je bila celotna vožnja do namembnega kraja odobrena z vsemi njenimi pogoji, kar naj ne bi bilo primerno tudi v odnosu do organov tretje države.
- 26 Na podlagi nasprotnega stališča, ki ga zagovarja družba Zuchtvieh-Export, naj bi se odobritev načrtovanja vožnje v okviru preverjanj, ki se opravijo na podlagi člena 14 Uredbe št. 1/2005, nanašala le na del vožnje, za katerega se ta uredba uporablja *ratione loci*. Več njenih določb – med drugim člen 21(1)(e), ki zadeva preglede na izhodnih točkah in mejnih nadzornih točkah – naj bi nakazovalo na to, da se z njo vzpostavljeni sistem ne uporablja zunaj meja Unije.
- 27 Družba Zuchtvieh-Export tudi trdi, da je uporaba določb Uredbe št. 1/2005 zunaj ozemlja Unije, zlasti določb iz poglavja V Priloge I k tej uredbi, ki se nanašajo na časovne razmike med napajanjem in krmljenjem ter časi voženj in počitka, nestvarna in kontraproduktivna. V tretjih državah namreč skoraj niso na voljo higiensko in tehnično neoporečni hlevi, v katerih bi si živali med prevozom lahko odpočile, zato naj bi bile podvržene velikemu tveganju za poškodbe in širjenje nalezljivih bolezni. Pravila, postavljena s to uredbo, naj bi bila namreč neločljivo povezana s kakovostjo infrastrukture, predvidene za prevoz živali na ozemlju Unije, zlasti nadzornih točk na tem ozemlju, ki so počivališča in ki morajo na podlagi člena 36 navedene uredbe izpolnjevati tehnične in sanitarne zahteve.

- 28 Poleg tega naj bi dejstvo, da se pravila iz Uredbe št. 1/2005 ne uporabljajo nujno v vseh okoliščinah, dokazoval tudi njen člen 30(6), ki določa možnost odstopanj za dolge vožnje zaradi upoštevanja oddaljenosti nekaterih regij od celinske Unije.
- 29 Iz naslova razdelka 6 oddelka 1 primera dnevnika vožnje „Seznam predvidenih počivališč, točk pretovarjanja ali izhodnih točk“ naj bi še izhajalo, da organizatorju vožnje ni treba navesti vseh počivališč. Prav tako naj zaradi geografskih danosti ne bi bilo mogoče vedno predvideti, kje bo opravljen počitek.
- 30 Poleg tega bi bila lahko navedena pravila v nasprotju s pravili, ki se uporabljajo v zadevnih tretjih državah, na primer s pravili, ki veljajo v Ruski federaciji, kjer naj bi organi v skladu z ustaljeno prakso prepovedovali raztovarjanje živali v času počitka.
- 31 Nazadnje, načelo teritorialnosti naj bi govorilo v prid uporabi Uredbe št. 1/2005 le na ozemlju Unije.
- 32 Na te trditve Stadt Kempten in Landesanstalt für Landwirtschaft Bayern odgovarjata, da prevozniki zaradi nerazpoložljivosti počivališč zunaj ozemlja Unije niso oproščeni obveznosti, ki so jim v zvezi s tem naložene s to uredbo, da če se živali v času počitka ne raztovorijo, ni mogoče očistiti prevoznih prostorov, ter da ni zagotovljeno ali sploh mogoče niti napajanje vseh živali niti preverjanje zdravstvenega stanja vsake od njih. Zato naj bi bilo treba glede na uvodno izjavo 5 navedene uredbe, v skladu katero je treba dolge vožnje čim bolj omejiti, ugotoviti, da nekaterih prevozov preprosto ni mogoče izvesti zaradi nezmožnosti spoštovanja pravil, ki se uporabljajo.
- 33 V teh okoliščinah je Bayerischer Verwaltungsgerichtshof prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali je treba člen 14(1) Uredbe št. 1/2005 razlagati tako, da sme pristojni organ v kraju odhoda pri dolgih vožnjah zadevnih živali, kadar je kraj odhoda v državi članici, namembni kraj pa je v tretji državi, dnevnik vožnje, ki ga je predložil organizator prevoza, v skladu s členom 14(1)(c) te uredbe ožigosati le, če ta dnevnik [...] izpolnjuje zahteve iz člena 14(1)(a)(ii) navedene uredbe za celotno vožnjo od kraja odhoda do namembnega kraja, torej tudi za del vožnje, ki je v celoti zunaj ozemlja Unije?
2. Ali je treba člen 14(1) Uredbe št. 1/2005 razlagati tako, da sme v skladu s to določbo pristojni organ v kraju odhoda na podlagi člena 14(1)(b) te uredbe organizatorju prevoza naložiti, naj spremeni predvideni načrt dolge vožnje tako, da se določbe navedene uredbe spoštujejo za celotno vožnjo od kraja odhoda do namembnega kraja, tudi če se posamezni deli vožnje opravijo izključno v tretjih državah?“

Vprašanja za predhodno odločanje

- 34 Predložitveno sodišče z vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 14(1) Uredbe št. 1/2005 razlagati tako, da mora organizator vožnje za odobritev prevoza, ki vključuje dolgo vožnjo zadevnih živali in se začne na ozemlju Unije ter nadaljuje zunaj tega ozemlja, s strani pristojnega organa v kraju odhoda predložiti dnevnik vožnje, ki je v zvezi s predvidenimi dogovori za to vožnjo stvaren in je iz njega razvidna skladnost s to uredbo, tudi za del navedene vožnje, ki bo potekal na ozemlju tretjih držav, pri čemer ima navedeni organ v nasprotnem primeru pravico zahtevati, da se navedeni dogovori spremenijo tako, da se zagotovi spoštovanje navedenih določb za celotno vožnjo.
- 35 Najprej je treba navesti, prvič, da iz uvodne izjave 1 Uredbe št. 1/2005 izhaja, da ta temelji na Protokolu (št. 33) o zaščiti in dobrem počutju živali, ki je priložen Pogodbi ES, v skladu s katerim morajo Skupnost in države članice v celoti upoštevati zahteve po dobrem počutju živali pri

oblikovanju in izvajanju skupnostne politike, zlasti na področju kmetijstva in prometa. V skladu s sodno prakso je zaščita dobrega počutja živali legitimen cilj v splošnem interesu, katerega pomembnost se izraža zlasti s tem, da so države članice sprejele ta protokol (glej v tem smislu sodbi *Viamex Agrar Handel in ZVK*, C-37/06 in C-58/06, EU:C:2008:18, točka 22, in *Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers in Andibel*, C-219/07, EU:C:2008:353, točka 27). Navedeni protokol odslej ustreza členu 13 PDEU, splošni določbi Pogodbe DEU, ki se nahaja v njenem prvem delu, med načeli.

- 36 Poleg tega je iz uvodnih izjav 5 in 11 te uredbe razvidno, da je zakonodajalec nameraval določiti podrobne določbe, ki temeljijo na načelu, v skladu s katerim se živali ne smejo prevažati na način, pri katerem bi se lahko poškodovale ali trpele, pri čemer je treba za dobro počutje živali čim bolj omejiti dolge vožnje živali.
- 37 Najprej je treba navesti, da iz več določb Uredbe št. 1/2005 izhaja, da ta ne nalaga obveznosti le glede prevoza živih vretenčarjev, ki poteka izključno na ozemlju Unije, ampak tudi glede prevoza, ki se začne na tem ozemlju in konča v tretji državi, kot je prevoz iz postopka v glavni stvari. Te določbe so poleg člena 14 te uredbe predvsem njeni členi 1(1), 2(i), 5(4), 8(2), 15(2) in 21.
- 38 V zvezi s tem se ne sme omejiti le na razlago prvega dela člena 1(1) Uredbe št. 1/2005, v skladu s katero se ta uredba uporablja za prevoz živali znotraj Unije. Zlasti drugi del te določbe, ki se nanaša na namenske kontrole na pošiljkah, ki prispejo na carinsko območje Unije ali ga zapuščajo, upošteva razsežnost zunaj tega ozemlja, ki jo imajo lahko taki prevozi. V tem okviru je v Uredbi št. 1/2005, v členu 2(i), opredeljen izraz „izhodna točka“, ki je kraj, kjer živali zapustijo ozemlje Unije.
- 39 Poleg tega se druge določbe, navedene v točki 33 te sodbe, prav tako nanašajo na prevoze živali z ozemlja Unije v tretje države. Zlasti obveznosti, ki jih člena 5(4) in 8(2) te uredbe nalagata organizatorjem, prevoznikom in imetnikom živali, se ne nanašajo izključno na dolge vožnje med državami članicami, ampak tudi na dolge vožnje v tretje države.
- 40 Enako velja za preverjanja, ki jih opravi pristojni organ v skladu s členi 14(1), 15(2) in 21(1) Uredbe št. 1/2005. Zlasti člen 14 te uredbe, ki se nanaša na „[p]reverjanja in druge ukrepe v zvezi z dnevnikom vožnje, ki jih mora pred dolgimi vožnjami opraviti pristojni organ“, se v skladu z besedilom njegovega odstavka 1 uporablja za „dolge vožnje med državami članicami in s tretjimi državami“.
- 41 Evropska komisija je v stališčih, predloženih Sodišču, menila – pri čemer se je med drugim oprla na člen 21(1) Uredbe št. 1/2005 – da so taki prevozi glede delov, ki se opravijo zunaj Unije, na podlagi te uredbe predmet posebnega pregleda, ki se nanaša le na nekatere temeljne zahteve navedene uredbe, in sicer na zahteve, ki izhajajo iz njenega člena 3.
- 42 V zvezi s tem je treba najprej navesti, da prevozi iz Unije v tretje države niso del prevozov, za katere člen 1(2) Uredbe št. 1/2005 izrecno določa, da se uporabljata le člena 3 in 27 te uredbe.
- 43 Dalje, čeprav člen 21(1) Uredbe št. 1/2005 res določa poseben pregled, v okviru katerega morajo pristojni organi med drugim preveriti določeno število posebnih zahtev, ki izhajajo iz te uredbe, ostaja dejstvo, da ta določba te organe zavezuje, da poleg tega preverijo, „ali se živali prevažajo v skladu [z navedeno] uredbo“, ne da bi omejili obseg tega pregleda na spoštovanje nekaterih njenih določb.
- 44 Še zlasti glede odobritve, ki jo je treba dobiti od pristojnega organa v kraju odhoda, je treba navesti, da se besedilo člena 14(1)(a)(ii) in (b) Uredbe št. 1/2005, ki se izrecno nanaša na prevoze živali z ozemlja Unije v tretje države, nanaša na upoštevanje te uredbe. V zvezi s tem ni predvidena nobena razlika med prevozi znotraj Unije in prevozi v tretje države.

- 45 Podobno določbe, ki se nanašajo na bistvene obveznosti iz členov 5(4), 6(3) in (4) ter 8(2) Uredbe št. 1/2005, ki jih je treba spoštovati pri dolgi vožnji, ne razlikujejo, ali gre za prevoz živali, ki poteka znotraj Unije, ali za prevoz v tretje države. Člen 5(4) te uredbe namreč določa, da morajo organizatorji in prevozniki v primeru „dolgih voženj med državami in v tretje države“ ravnati v skladu z obveznostmi, ki se nanašajo na dnevnik vožnje. Enako velja za obveznosti pregleda in dokumentacije v povezavi z dnevnikom vožnje, ki jih člen 8(2) navedene uredbe nalaga imetnikom živali v primeru dolge vožnje.
- 46 Nazadnje, glede obveznosti prevoznikov, ki izhajajo iz člena 6(3) in (4) Uredbe št. 1/2005, da prevažajo živali po tehničnih pravilih, določenih v Prilogi I k tej uredbi, in da zaupajo ravnanje z živalmi osebjem, ki je opravilo usposabljanje glede ustreznih določb prilog I in II k navedeni uredbi, je treba ugotoviti, da se te določbe na splošno nanašajo na prevoze živali in nikakor ne razlikujejo glede na namembni kraj.
- 47 Tako na podlagi člena 14 Uredbe št. 1/2005 prevozi živali z ozemlja Unije in v tretje države niso predmet posebnega sistema odobritve, ki bi se razlikoval od sistema, ki se uporablja za prevoze, ki se opravljajo znotraj Unije.
- 48 Poleg tega je treba opozoriti, da se spor o glavni stvari nanaša na vprašanje, ali morajo biti vse navedbe, določene v Prilogi II k tej uredbi, in zlasti navedbe glede trajanja vožnje in počitka v dnevniku vožnje, predloženemu pristojnemu organu v kraju odhoda, glede dela dolge vožnje iz postopka v glavni stvari, ki mora potekati na ozemlju tretjih držav.
- 49 Prvič, navesti je treba, da člen 5 navedene uredbe, ki se nanaša na načrtovanje prevozov, v odstavku 4 določa, da mora biti dnevnik vožnje sestavljen v skladu z določbami iz Priloge II k tej uredbi za celotno dolgo vožnjo zadevnih živali, tudi za vožnjo v tretje države. V ta namen točka 3(b) te priloge organizatorja dolge vožnje zavezuje, da pristojnemu organu v kraju odhoda predloži pravilno izpolnjeno in podpisano kopijo oddelka 1 dnevnika vožnje v zvezi z načrtovanjem vožnje.
- 50 Navedbe iz oddelka 1, zlasti v zvezi s predvidenimi počivališči, točkami pretovarjanja ali izhodnimi točkami (razdelek 6), morajo, kot izhaja iz pravne opredelitve pojma „vožnja“ iz člena 2(j) Uredbe št. 1/2005, zajemati celotni predvideni prevoz od kraja odhoda do namembnega kraja. Zato mora dnevnik vožnje v primeru dolge vožnje v tretje države vsebovati take navedbe tako za del te vožnje, ki se opravi na ozemlju Unije, kot za del vožnje, ki se opravi na ozemlju tretjih držav.
- 51 Drugič, glede zahtev, ki jih morajo izpolnjevati te navedbe, je iz člena 14(1)(a)(ii) Uredbe št. 1/2005 razvidno, da mora pristojni organ v kraju odhoda preveriti, ali je mogoče prevoz šteti za skladen s to uredbo. Glede predvidenih trajanj vožnje in počitkov mora biti iz načrtovanja vožnje, ki izhaja iz dnevnika vožnje, tako razvidno, da se bodo pri predvidenem prevozu med drugim spoštovala tehnična pravila v zvezi s časovnimi razmiki med napajanjem, krmljenjem ter časi voženj in počitka, navedena v Prilogi I, poglavje V, k navedeni uredbi, ki jih mora prevoznik spoštovati v skladu s členom 6(3) te uredbe.
- 52 V zvezi s tem je treba navesti, da je dnevnik vožnje v skladu s členom 14(1)(a)(ii) Uredbe št. 1/2005 predmet „ustreznih preverjanj“, ki jih opravi pristojni organ v kraju odhoda. Ta preverjanja potekajo pred izvedbo dolge vožnje z ozemlja Unije v tretjo državo in zadevajo torej vprašanje, ali je dnevnik vožnje, ki ga predloži organizator, „stvaren“ in ali je iz njega „razvidna“ skladnost s to uredbo. Navedeni organ ima v okviru predhodnega preverjanja tako diskrecijsko pravico, na podlagi katere lahko ustrezno upošteva nepravilnosti pri dolgi vožnji, katere del se opravi na ozemlju tretjih držav.
- 53 Vendar kot je navedla Komisija na obravnavi pred Sodiščem, iz prakse v zvezi z dodeljevanjem izvoznih nadomestil na podlagi Uredbe Komisije (EU) št. 817/2010 z dne 16. septembra 2010 o določitvi podrobnih pravilih v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1234/2007 glede zahtev za odobritev izvoznih nadomestil v zvezi z dobrim počutjem živega goveda med prevozom (UL L 245, str. 16), ki vsebuje

naknadna preverjanja zahtev v zvezi s časovnimi razmiki med napajanjem, krmljenjem ter časi voženj in počitka, ki izhajajo iz Uredbe št. 1/2005, ni razvidno, da bi bil prevoz živali iz Unije v tretje države povezan s sistemskimi problemi v zvezi s spoštovanjem teh zahtev na ozemlju tretjih držav. Komisija naj zlasti glede stanja na ozemlju Ruske federacije ne bi poznala predpisov te tretje države ali upravne prakse njenih pristojnih organov, ki prepoveduje raztovarjanje živali na počivališčih in krajih pretovarjanja na tem ozemlju.

- 54 Če pa pravo ali upravna praksa tretje države, prek katere bi se moral opraviti prevoz, preverljivo in dokončno nasprotujeta temu, da bi se nekatera tehnična pravila iz te uredbe spoštovala v celoti, lahko pristojni organ v kraju odhoda v okviru njegove diskrecijske pravice sprejme stvarni načrt prevoza, iz katerega je razvidno, med drugim glede na uporabo prevoznih sredstev in predvidene dogovore za vožnjo, da bo predvideni prevoz zagotavljal dobro počutje živali na enaki ravni kot navedena tehnična pravila.
- 55 Vsekakor ima navedeni organ v skladu s členom 14(1)(b) Uredbe št. 1/2005 med drugim pravico zahtevati spremembo zadevnega načrtovanja prevoza, ki bo zagotavljala, da bo ta vključeval dovolj počivališč in krajev pretovarjanj, da bi bilo mogoče šteti, da bo ta prevoz spoštoval navedene zahteve v zvezi s časovnimi razmiki med napajanjem, krmljenjem ter časi voženj in počitka.
- 56 Glede na vse zgoraj navedene ugotovitve je treba na postavljeni vprašanji odgovoriti, da je treba člen 14(1) Uredbe št. 1/2005 razlagati tako, da mora organizator vožnje za odobritev prevoza, ki vključuje dolgo vožnjo zadevnih živali in se začne na ozemlju Unije ter nadaljuje zunaj tega ozemlja, s strani pristojnega organa v kraju odhoda predložiti dnevnik vožnje, ki je v zvezi s predvidenimi dogovori za to vožnjo stvaren in je iz njega razvidna skladnost s to uredbo, tudi za del vožnje, ki bo potekal na ozemlju tretjih držav, sicer ima navedeni organ v nasprotnem primeru pravico zahtevati, da se dogovori spremenijo tako, da se zagotovi spoštovanje navedenih določb za celotno vožnjo.

Stroški

- 57 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 14(1) Uredbe Sveta (ES) št. 1/2005 z dne 22. decembra 2004 o zaščiti živali med prevozom in postopki, povezanimi z njim, in o spremembi Direktiv 64/432/EGS in 93/119/ES ter Uredbe (ES) 1255/9 je treba razlagati tako, da mora organizator vožnje za odobritev prevoza, ki vključuje dolgo vožnjo domačih kopitarjev, razen registriranih kopitarjev, ali domačega goveda, ovac, koz in prašičev in ki se začne na ozemlju Unije ter nadaljuje zunaj tega ozemlja, s strani pristojnega organa v kraju odhoda predložiti dnevnik vožnje, ki je v zvezi s predvidenimi dogovori za to vožnjo stvaren in je iz njega razvidna skladnost s to uredbo, tudi za del vožnje, ki bo potekal na ozemlju tretjih držav, sicer ima navedeni organ v nasprotnem primeru pravico zahtevati, da se dogovori spremenijo tako, da se zagotovi spoštovanje navedenih določb za celotno vožnjo.

Podpisi